

Kolmen uskonnon keskustelu - teemana pyhäpäivä

Viime syksynä alkunsa saaneet kolmen monoteistisen uskonnon teologiset keskustelut (teemana "uhri"; ks. Kirkkomme lähetys 1/2013) jatkuivat kirkkohallituksen takahuoneessa huhtikuussa 2013 teemalla "lepo- ja pyhäpäivä". Tapaamisen koollekutsujina toimivat kirkon ulkoasiainosaston islam- ja juutalaisuus-työryhmät.

Kirkko ja islam -työryhmän puheenjohtaja Ari Hukari avasi tilaisuuden paaluttamalla käytävän keskustelun lujasti tasavertaisen dialogin maaperälle, jossa lähestymme toinen toistamme kunnioittaen ja ymmärrykseen pyrkien, samalla omat rajoitteemme ja ennakkoluulomme tiedostaen.

Juutalaisen näkökulman keskusteluun toi tammikuussa Suomen ylipääntä vihitetty Simon Livson. Hän avasi ikkunaa sapatin erityislaatuun juutalaisessa perinteessä sekä sapatin raamatullista taustaa esitellen että kertomustaan omakohtaisin sapatitunnelman kuvauksin maustaen. Sapatin juuret löytyvät luomiskertomuksesta, jossa Jumala itseasiassa seitsemäntenä päivänä suorittaa viimeisen luomistekonsa: hän luo levon! Toisaalta sapatilla on myös eksoduksen päivä ja nämä molemmat kertomukset esiintyvätkin jokaisen sapatin rukouksissa. Myöhempi juutalainen traditio korostaa vielä monin eri tavoin sapatin erityislaatua: Sapatilla antaa mahdollisuuden rukoukseen ja opiskeluun. Sitä kutsutaan morsiameksi, joka toivotetaan tervetulleeksi perjantai-iltana ja jota arjen alettua aletaan taas odottaa. Mystiikan perinteessä ihmisen sanotaan saavan sapatiksi sisimpäänsä suorastaan ylimääräisen sielun, joka synnyttää hänessä nälän henkisiin asioihin. Rabbi Livson kertoikin jännittävänsä etukäteen jokaista sapatilla. "Tuntuu että tässä on jotain maagista!"

Lepopäivää kristillisessä kontekstissa avasivat Pekka Lindqvist, joka johdatteli kuulijoita Jeesuksen käymiin sapatikiistoihin sekä Kaarlo Yrttiaho, joka puolestaan kuvasi myöhempiä kristillistä lepopäiväteologiaa eri aikakausiin ja traditioihin silmäyksellä luoden. Evankeliumeista löytyvät sapatidebatit liittyvät Jeesuksen oletettuun välinpitämättömyyteen sapatilakien suhteen. Jeesuksen asennetta kuvaa eksegeettien käyttämä termi "inaugurated eschatology". Koska Jumalan valtakunta on tulossa ja toteutuu Messiaan teoissa - ja vaatii saada toteutua sapatillaakin - saavat käytännön rajoitukset siirtyä syrjään. Jeesus voi surutta sallia seuraajiensa napsia tähkäpäitä lepopäivänäkin, koska nämä viettävät jo messiaanisen ajan sapatilla häntä seuratessaan. Yrttiahon alustuksen kautta päästiin seuraamaan jo varhain alkanutta prosessia, jossa lepopäivä siirtyy lauantailta sunnuntaiksi ja saa samalla uuden sisällön, se muuttuu ennen kaikkea ylösnousemisen juhlapäiväksi kristityille.

Islamin osalta pyhäpäivän merkitystä avasi Paula Kemell, shiialaisen Resalat yhteisön jäsen. Hänen mukaansa islam ei tunne varsinaisesti lepopäivää. Islamissa on pyhiä kuukausia, juhla-aikoja ja pyhä päivä, perjantai sekä pyhiä hetkiä (aamunsarastus, keskipäivä) ja paikkoja. Perjantai on rukouksen ja yhteen kokoontumisen päivä. Sen keskipäivän rukous on islamissa erityisen merkityksellinen. Yhteisrukous on yhteisöllisyyden ilmentymä. Imaamin rooli rukousten johtajana on tärkeä. Perjantairukouksen yhteydessä on kaksi saarnaa, ylistyspuhe arabiaksi ja yhteiskunnallinen puhe millä kielellä tahansa. Rukousten jälkeen on mahdollisuus palata töihin. Perjantaina rukoukset ja hyvät teot ovat erityisen ansiokkaita ja palkitsevia. Silloin keskitytään Jumalan kunnioittamiseen, yhteisöön ja perheeseen.

Entä mitä olemme oppineet tähän mennessä ja mihin suuntaamme? Käydyt keskustelut ovat osoittaneet, että teologinen keskustelu on tarpeen. Yhteiskunnallinen työ, jossa uskonnot on totuttuun näkemään rinta rinnan, on tärkeää, mutta uskoviin puhe uskosta, Jumalasta, Pyhistä Kirjoituksista tai vaikka rukouksen tavoista johdattaa vähä vähältä tuntemaan mikä toiselle ihmiselle on tärkeintä. Ilman tätä palasta on erilaisen kanssaihminen tuntemuksemme hyvin vajavaista.

Tiedämme myös puhuvamme yhteistä kieltä mutta eri tavoin. Sekä juutalainen, kristitty että muslimi näkevät seisovansa teoistaan vastuullisina Jumalan edessä. Me kaikki

kolme panemme myös toivomme siihen, että tuo Jumala on armollinen. Mutta mitä sillä oikeastaan tarkoitamme? Seuraavan teologisen keskustelun teemaksi marraskuulle 2013 valittiinkin kysymys syntisestä ihmisestä ja Jumalan armollisuudesta. Tätä kysymystä lähestymme ns Scriptural Reasoning -menetelmällä toinen toistemme pyhiin Kirjoituksiin perehtyen.

Ari Hukari, TT, kirkko ja islam -työryhmän pj

Pekka Lindqvist, TT, kirkko ja juutalaisuus -työryhmän pj